

Prima instanță: Judecătoria Buiucani, mun. Chișinău (jud. Al. Negru)
Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (jud. A. Panov, M. Anton, Iu. Cotruță)

DECIZIE

28 iunie 2017

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
lărgit al Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele ședinței, judecătorul
Judecători

Maria Ghervas
Ion Druță
Mariana Pitic
Luiza Gafton
Oleg Sternioală

examinând recursul declarat de Gheorghe Străisteanu,
în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Gheorghe Străisteanu împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova, Inspectoratului Național de Patrulare cu privire la constatarea încălcării dreptului de a nu fi tras la răspundere contravențională (penală) ilegală, prezumția nevinovăției, constatarea încălcării dreptului la un proces echitabil prevăzut de art. 6 § 1 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului prin întocmirea procesului-verbal cu privire la contravenție și aplicarea unei sancțiuni în lipsa sa, în lipsa unui avocat, prin lipsirea de drepturile de a se apăra, încasarea prejudiciului moral cauzat prin aplicarea în privința sa a unei sancțiuni contravenționale,
împotriva deciziei din 23 februarie 2017 a Curții de Apel Chișinău,

c o n s t a t ă :

La 14 aprilie 2016, Gheorghe Străisteanu s-a adresat cu cerere de chemare în judecată împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova, Inspectoratului Național de Patrulare solicitând constatarea încălcării dreptului său de a nu fi tras la răspundere contravențională (penală) ilegală, prezumția nevinovăției, constatarea încălcării dreptului său la un proces echitabil prevăzut de art. 6 § 1 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului prin întocmirea procesului-verbal cu privire la contravenție și aplicarea unei sancțiuni în lipsa sa, în lipsa unui avocat, prin lipsirea de drepturile de a se apăra, încasarea de la Inspectoratul Național de Patrulare în beneficiul său a sumei de 56000 lei cu titlu de prejudiciul moral cauzat prin aplicarea ilegală în privința sa a unei sancțiuni contravenționale.

În motivarea acțiunii reclamantul a invocat că la 24 iulie 2015, ora 16:15, agentul constator al Inspectoratului Național de Patrulare- Gheorghe Jurnavei a întocmit în privința sa un proces-verbal cu privire la contravenție, cu date eronate, false, prin care l-a recunoscut vinovat în comiterea contravenției prevăzute de art.

238 alin. (2) din Codul contravențional și i-a aplicat o sancțiune sub formă de amendă în mărime de 10 unități convenționale și 2 puncte de penalizare.

Menționează că, în rezultatul examinării contestației depuse împotriva procesului-verbal cu privire la contravenție din 24 iulie 2015, prin hotărârea din 15 decembrie 2015 a Judecătorei Rîșcani, mun. Chișinău, menținută prin decizia din 22 martie 2016 a Curții de Apel Chișinău, s-a constatat că Gheorghe Străisteanu a fost tras ilegal la răspundere contravențională și s-a dispus anularea procesului-verbal contestat, ca fiind ilegal.

Precizează că, prin hotărâre judecătorească irevocabilă s-a stabilit că a fost tras la răspundere contravențională și sancționat ilegal, contrar prevederilor Codului Contravențional, prin falsificarea unui proces-verbal cu privire la contravenție, întocmit în lipsa sa, în lipsa unui avocat, fără explicarea drepturilor și obligațiilor.

Susține reclamantul că, i-au fost încălcate grav drepturile fundamentale garantate de Constituția Republicii Moldova și Convenția Europeană a Drepturilor Omului, de a nu fi tras la răspundere contravențională (penală) contrar prevederilor legislației în vigoare, prezumția nevinovăției, încălcare ce cade sub incidența art. 6§1 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului.

În drept, reclamantul a invocat prevederile art. 6 CEDO, art. 1, 2, 3 alin. (1), (2), 6, 7 lit.g), 11 alin.(1), 13 alin.(1) ale Legii privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești nr. 1545 din 25 februarie 1998, art. 1398, 1404, 1416, 1422, 1423 Cod civil.

Prin hotărârea din 25 august 2016 a Judecătorei Buiucani, mun. Chișinău s-a admis parțial cererea de chemare în judecată depusă de Gheorghe Străisteanu și s-a constatat încălcarea dreptului lui Gheorghe Străisteanu de a nu fi tras eronat la răspundere contravențională, precum și lezarea dreptului acestuia la prezumția de nevinovăție, admise prin întocmirea în privința acestuia la 24 iulie 2015 a deciziei agentului constatator din cadrul Inspectoratului Național de Patrulare și sancționarea cu amendă în cuantum de 10 unități convenționale și 2 puncte de penalizare (decizie anulată ulterior cu încetarea procesului contravențional din motivul lipsei faptei contravenției); s-a încasat de la Inspectoratul Național de Patrulare în beneficiul lui Gheorghe Străisteanu suma de 800 lei cu titlu de prejudiciu moral cauzat prin tragerea eronată a acestuia la răspundere contravențională, precum și lezarea dreptului acestuia la prezumția de nevinovăție, admise prin întocmirea în privința acestuia la 24 iulie 2015 a deciziei agentului constatator din cadrul Inspectoratului Național de Patrulare și sancționarea cu amendă în cuantum de 10 unități convenționale și 2 puncte de penalizare; în rest pretențiile formulate de Gheorghe Străisteanu au fost respinse ca neîntemeiate.

Prin decizia din 23 februarie 2017 a Curții de Apel Chișinău s-a admis apelul depus de Inspectoratul Național de Patrulare și s-a casat hotărârea din 25 august 2016 a Judecătorei Buiucani, mun. Chișinău și s-a pronunțat o nouă hotărâre prin care s-a respins cererea de chemare în judecată depusă de Gheorghe Străisteanu împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova, Inspectoratului Național de Patrulare cu privire la constatarea încălcării dreptului de a nu fi tras la răspundere contravențională (penală) ilegală, prezumția nevinovăției, constatarea încălcării dreptului la un proces echitabil prevăzut de art. 6 § 1 din Convenția Europeană a

Drepturilor Omului prin întocmirea procesului-verbal cu privire la contravenție și aplicarea unei sancțiuni în lipsa sa, în lipsa unui avocat, prin lipsirea de drepturile de a se apăra, încasarea de la Inspectoratul Național de Patrulare în beneficiul lui Gheorghe Străisteanu a sumei de 56000 lei cu titlu de prejudiciu moral cauzat prin aplicarea în privința sa a unei sancțiuni contravenționale (penale).

La 10 aprilie 2017, conform sigiliului oficiului poștal (f.d.144), Gheorghe Străisteanu a declarat recurs împotriva deciziei din 23 februarie 2017 a Curții de Apel Chișinău, solicitând casarea acesteia cu menținerea în vigoare a hotărârii din 25 august 2016 a Judecătorei Buiucani, mun.Chișinău.

În motivarea recursului s-a invocat că decizia contestată este emisă contrar tuturor prevederilor legislației naționale și celei internaționale.

Menționează că, unicul motiv eronat, în opinia sa, invocat de instanța de apel în casarea hotărârii primei instanțe, este precum că: „Dreptul persoanei de recuperare a prejudiciului cauzat survine numai în cazul și perioada procesului contravențional, prin urmare, conform prevederilor art. 1404 alin. (3) Cod Civil, obligația de reparare nu se naște în măsura în care cel prejudiciat a omis, cu intenție sau din culpă gravă să înlăture prejudiciul prin mijloace legale.” Însă, art. 1404 Cod civil, nu este aplicabil speței date. Or, art. 1404 Cod civil prevede răspunderea pentru prejudiciul cauzat de o autoritate publică sau de o persoană cu funcție de răspundere prin nesoluționarea în termen a unei cereri.

Declară recurentul că, CtEDO în hotărârea Ziliberg versus Moldova (cererea nr.61821/00), a menționat că caracterul general al Codului Contravențional și scopul pedepsei, care este atât de a pedepsi, cât și a preveni, sunt suficiente pentru a arăta, în sensul art. 6 CEDO, că reclamantul a fost acuzat de o abatere penală, iar procedurile administrative (contravenționale) cad sub incidența caracterului penal al procedurilor și acestora li se aplică același principiu ca și procedurilor penale.

Consideră că, speței date îi sunt aplicabile prevederile art. 1405 Cod civil, adică răspunderea statului pentru prejudiciul cauzat prin acțiunile organelor de urmărire penală, ale procuraturii sau ale instanțelor de judecată și Legea nr. 1545-XIII din 25 februarie 1998.

Indică recurentul că, art. 13 al Legii nr. 1545-XIII din 25 februarie 1998 prevede expres cine repară prejudiciul cauzat prin aplicarea ilicită a amenzilor contravenționale.

Opinează recurentul că, instanța de apel nu a aplicat legea care trebuia să fie aplicată și a interpretat în mod eronat legea și a aplicat eronat normele de drept material și procedural.

Precizează recurentul că, în sensul art. 1 al Legii nr. 1545-XIII din 25 februarie 1998, prezenta lege reglementează cauzele, modul și condițiile de răspundere patrimonială a statului pentru prejudiciul cauzat prin acțiunile ilicite comise în procesele penale și contravenționale de organele de urmărire penală, de procuratură și de instanțele judecătorești, iar art. 2 alin.(1) al Legii respective, definește noțiunile, inclusiv și noțiunea de acțiuni ilicite și cazuri excepționale. Dispoziția art. 11 alin. (1) al Legii vizate, prevede cine stabilește mărimea compensației pentru repararea prejudiciului moral.

Consideră că, instanța de judecată urmează să determine că, prin tragerea la răspundere contravențională ilegală, i-a fost încălcat dreptul prevăzut de art. 53 al

Constituției Republicii Moldova, iar suferințele psihice provocate trebuie compensate prin acordarea unor despăgubiri.

Conform jurisprudenței CtEDO, instanțele judecătorești ar putea să acorde satisfacție morală la constatarea violării drepturilor și libertăților fundamentale, și anume la violarea art. 6 CEDO -1000 -7000 euro, echivalentul în lei moldovenești. În cauza *Antipencov versus Rusia*, nr. 33470/03 din 15 octombrie 2009, CtEDO reiterează că părții lezate nu-i poate fi cerut ca aceasta să prezinte probe întru argumentarea prejudiciului moral suferit. Simpla constatare a încălcării săvârșite de organele împuternicite cu anumite funcții și declarațiile părții lezate sunt suficiente pentru a oferi o satisfacție echitabilă. Acelaș concept, conform căruia prejudiciul moral nu trebuie să fie probat de către partea lezată, este reiterat de CtEDO și în cauza *Gridin versus Rusia*, cererea nr. 4171/04 din 01 iunie 2006.

Opinează recurentul că, instanța de apel a ignorat intenționat toate probele, prevederile legislației în vigoare, inclusiv hotărârea Plenului Curții Supreme de Justiție nr. 06 din 11 noiembrie 2013.

Indică recurentul că, hotărârea instanței judecătorești trebuie să fie legală, întemeiată și să conțină răspunsuri la toate pretențiile; pe cât posibil, concisă. Hotărârea trebuie să corespundă tuturor normelor de drept, să fie clară, înțeleasă de părțile implicate în litigiu și să răspundă în mod sigur și expres la toate cererile și obiecțiile formulate de reclamant și pârât (Principiul nr. 6 al Recomandării nr. R (84) 5 privind principiile de procedura civilă menite pentru ameliorarea funcționării justiției, adoptate de Comitetul Miniștrilor al Consiliului Europei la 28.02.1984). Dreptul la un proces echitabil, garantat de art. 6 CEDO, prezumă dreptul la o hotărâre și o decizie motivată. În cazul în care instanța de judecată se abține de a da un răspuns special și explicit la cele mai importante întrebări, fără a acorda părții care a formulat-o posibilitatea de a ști dacă acest mijloc de apărare a fost neglijat sau respins, acest fapt se va considera o încălcare a art. 6 § 1 CEDO (Hotărârea din 09 decembrie 1994, cauza *Hiro Balani împotriva Spaniei*).

Susține recurentul că, decizia instanței de apel nu corespunde cerințelor art. 241 alin. (5) Cod de procedură civilă. Or, obligația de a motiva coerent și unitar hotărârea sub aspectul tuturor cererilor, fără a exista contradicții între motivare și dispozitiv, constituie o garanție pentru justițiabili, în fața eventualului arbitrar judecătoresc, fiind singurul mijloc prin care se dă posibilitatea de a putea exercita un eficient control judiciar.

În conformitate cu art. 434 alin.(1) Cod de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale.

Decizia Curții de Apel Chișinău a fost adoptată la 23 februarie 2017, iar Gheorghe Străisteanu a declarat recurs la 10 aprilie 2017, conform sigiliului oficiului poștal (f.d.144), ceea ce denotă că este în termen.

În conformitate cu art. 441 Cod de procedură civilă, în cazul în care recursul este considerat admisibil, un complet din 5 judecători examinează fondul recursului.

Prin încheierea din 14 iunie 2017 a Curții Supreme de Justiție completul din 3 judecători a considerat recursul admisibil și a decis examinarea acestuia în fond de un complet din 5 judecători.

În conformitate cu art. 442 alin. (1) Cod de procedură civilă, judecând recursul declarat împotriva deciziei date în apel, instanța verifică, în limitele invocate în

recurs și în baza referinței depuse de către intimat, legalitatea hotărârii atacate, fără a administra noi dovezi.

În conformitate cu art. 444 Cod de procedură civilă, recursul se examinează fără înștiințarea participanților la proces.

Verificând legalitatea actului de dispoziție contestat, prin prisma argumentelor invocate și a materialelor din dosar, coroborat cu normele de drept material și procedural aplicabile la soluționarea speței date, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție va admite recursul declarat de Gheorghe Străisteanu și va casa decizia instanței de apel, cu menținerea hotărârii primei instanțe, din următoarele considerente.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. f) Cod de procedură civilă, instanța, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul, să caseze decizia instanței de apel și să mențină hotărârea primei instanțe.

În conformitate cu art. 118 alin. (1), (3) Cod de procedură civilă, fiecare parte trebuie să dovedească circumstanțele pe care le invocă drept temei al pretențiilor și obiecțiilor sale dacă legea nu dispune altfel. Circumstanțele care au importanță pentru soluționarea justă a pricinii sunt determinate definitiv de instanța judecătorească pornind de la pretențiile și obiecțiile părților și ale altor participanți la proces, precum și de la normele de drept material și procedural ce urmează a fi aplicate.

În conformitate cu art. 130 alin. (1)-(3) Codul de procedură civilă, instanța judecătorească apreciază probele după intima ei convingere, bazată pe cercetarea multiaspectuală, completă, nepărtinitoare și nemijlocită a tuturor probelor din dosar în ansamblul și interconexiunea lor, călăuzindu-se de lege. Nici un fel de probe nu au pentru instanța judecătorească o forță probantă prestabilită fără aprecierea lor. Fiecare probă se apreciază de instanță privitor la relevanța, admisibilitatea, veridicitatea ei, iar toate probele în ansamblu, privitor la legătura lor reciprocă și suficiența pentru soluționarea pricinii.

Fiind investită cu judecarea cauzei, instanța de fond corect a ajuns la concluzia privind temeinicia acțiunii în partea constatării încălcării dreptului lui Gheorghe Străisteanu de a nu fi tras eronat la răspundere contravențională, precum și lezarea dreptului acestuia la prezumția de nevinovăție, admise prin întocmirea în privința acestuia la 24 iulie 2015 a deciziei agentului constatator din cadrul Inspectoratului Național de Patrulare și sancționarea cu amendă în cuantum de 10 unități convenționale și 2 puncte de penalizare (decizie anulată ulterior cu încetarea procesului contravențional din motivul lipsei faptei contravenției) și încasarea în acest sens a prejudiciului moral în mărime de 800 lei, însă instanța de apel, ca urmare a aplicării speței a unei legi ce nu trebuia a fi aplicată, neîntemeiat a respins acțiunea înaintată.

Conform art. 1 al Legii privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești nr. 1545-XIII din 25 februarie 1998, prezenta lege constituie actul legislativ de bază care reglementează cazurile, modul și condițiile de răspundere patrimonială a statului pentru prejudiciul cauzat prin acțiunile ilicite comise în procesele penale și contravenționale de organele de urmărire penală, de procuratură și de instanțele judecătorești.

Conform art. 2 al Legii nr. 1545-XIII din 25 februarie 1998, acțiuni ilicite constituie acțiuni sau inacțiuni ale organului împuternicit să examineze cazurile cu privire la contravenții, ale organului de urmărire penală sau ale instanței de judecată, care exclud vinovăția acestora, al căror caracter ilegal se manifestă prin încălcarea principiului general, potrivit căruia nici o persoană nevinovată nu poate fi trasă la răspundere și nu poate fi judecată, (erori) ori fapte ale persoanelor cu funcție de răspundere din organul de urmărire penală sau din instanța de judecată, manifestate prin încălcarea intenționată a normelor procedurale și materiale în timpul procedurii penale sau contravenționale (infrațiuni).

Conform art. 3 alin.(1) lit.d) al Legii nr. 1545-XIII din 25 februarie 1998, în conformitate cu prevederile prezentei legi, este reparabil prejudiciul material și moral cauzat persoanei fizice sau juridice în urma: supunerii ilegale la arest contravențional, reținerii contravenționale ilegale sau aplicării ilegale a amenzii contravenționale de către instanța de judecată.

Din materialele cauzei rezultă că în privința lui Gheorghe Străisteanu la 24 iulie 2015 a fost întocmit de către Inspectoratul Național de Patrulare al Inspectoratului General al Poliției un proces-verbal cu privire la contravenție pentru comiterea contravenției prevăzute de art. 238 alin.(2) Cod contravențional și prin decizia agentului constator a fost sancționat, fiindu-i aplicată o amendă în mărime de 10 unități convenționale și 2 puncte de penalizare.

Gheorghe Străisteanu a depus contestație la 07 august 2015 împotriva procesului-verbal cu privire la contravenție și deciziei agentului constator din 24 iulie 2015 și prin hotărârea din 15 decembrie 2015 a Judecătorei Rîșcani, mun. Chișinău a fost anulat procesul-verbal cu privire la contravenție din 24 iulie 2015 și decizia agentului constator din 24 iulie 2015 privind recunoașterea lui Gheorghe Străisteanu vinovat de comiterea contravenției prevăzute de art. 238 alin.(2) Cod contravențional și a fost încetat procesul contravențional din lipsa faptei contravenției (f.d.9-12).

Prin decizia din 22 martie 2016 a Curții de Apel Chișinău a fost respins ca fiind tardiv recursul declarat de către reprezentantul agentului constator împotriva hotărârii din 15 decembrie 2015 a Judecătorei Rîșcani, mun. Chișinău (f.d.13-14).

Conform art. 384 alin.(2) lit. u) Cod contravențional, persoana în a cărei privință a fost pornit proces contravențional are dreptul să ceară și să primească despăgubiri pentru prejudiciul cauzat prin acțiunile sau inacțiunile ilicite ale autorității competente să constate contravenția sau să soluționeze cauza contravențională.

Colegiul reține că prin cererea de chemare în judecată depusă împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova, Inspectoratului Național de Patrulare, Gheorghe Străisteanu pretinde constatarea încălcării dreptului său de a nu fi tras ilegal la răspundere contravențională (penală), prezumția nevinovăției, constatarea încălcării dreptului său la un proces echitabil prevăzut de art. 6 § 1 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului prin întocmirea procesului-verbal cu privire la contravenție și aplicarea unei sancțiuni în lipsa sa, în lipsa unui avocat, prin lipsirea de drepturile de a se apăra, încasarea de la Inspectoratul Național de Patrulare în beneficiul său a sumei de 56000 lei cu titlu de prejudiciul moral cauzat prin aplicarea în privința sa a unei sancțiuni contravenționale (penale) intenționat ilegal (f.d.3-8).

În contextul dat, Colegiu apreciază ca fiind corectă constatarea instanței de fond precum că speței date îi sunt aplicabile prevederile Legii nr. 1545-XIII din 25 februarie 1998 privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești, deoarece reclamantul pretinde constatarea încălcării drepturilor sale prin tragerea sa la răspundere contravențională, inclusiv încălcarea prezumției vinovăției și a dreptului la apărare, în rezultatul acțiunilor pârâtului - organ împuternicit să examineze cazurile cu privire la contravenții.

Colegiul reiterează că procesul-verbal cu privire la contravenție întocmit la 24 iulie 2015 în privința lui Gheorghe Străisteanu în baza art. 238 alin.(2) Cod contravențional și decizia agentului constator din 24 iulie 2015 de sancționare a lui Gheorghe Străisteanu în baza aceluiași articol cu o amendă în mărime de 10 unități convenționale și 2 puncte de penalizare, au fost anulate prin hotărârea din 15 decembrie 2015 a Judecătoriei Rîșcani, mun. Chișinău, iar procesul contravențional a fost încetat din lipsa faptei contravenției.

În această ordine de idei, Colegiul reține raționamentul instanței de fond precum că admiterea contestației depuse de către Gheorghe Străisteanu, cu anularea actelor întocmite în privința reclamantului, demonstrează, *inter alia*, că la momentul sancționării contravenționale a reclamantului, agentul constator nu a elucidat toate circumstanțele cauzei, inclusiv circumstanțele care indicau la nevinovăția lui Gheorghe Străisteanu în comiterea faptei imputate și pe cale de consecință Gheorghe Străisteanu eronat a fost sancționat, fiindu-i afectat dreptul la prezumția nevinovăției.

Prezumția nevinovăției este garantată atât de art. 6§2 CEDO, conform căruia orice persoană acuzată de o infracțiune este prezumată nevinovată până ce vinovăția sa va fi legal stabilită, cât și de art. 21 al Constituției Republicii Moldova care statuează că orice persoană acuzată de un delict este prezumată nevinovată până când vinovăția sa va fi dovedită în mod legal, în cursul unui proces judiciar public, în cadrul căruia i s-au asigurat toate garanțiile necesare apărării sale.

Or, legea afirmă nevinovăția persoanei învinuite de săvârșirea unei infracțiuni fără a condiționa această prezumție de dovedirea unui fapt prezumat.

CtEDO în hotărârea din 04 octombrie 2007 în cauza Anghel vs România, cererea nr. 28183/03, referitor la aplicabilitatea articolului 6 CEDO, a remarcat faptul că dreptul intern nu califică drept „faptă penală” contravenția pentru care reclamantul a fost sancționat cu amenda, legiuitorul alegând să scoată în afara legii penale unele fapte care au fost săvârșite în împrejurări care conduc la concluzia că acestea nu întrunesc elementele constitutive ale unei infracțiuni. Acest fapt nu este însă determinant pentru aplicabilitatea articolului 6 § 1 din CEDO, întrucât dispozițiile din dreptul intern nu au decât o valoare relativă (Öztürk vs Germania, hotărârea din 21 februarie 1984, seria A, nr. 73, pag. 19, pct. 52). Având în vedere criteriile stabilite în jurisprudența sa constantă în materie (a se vedea, printre altele, Ezech și Connors vs Regatul Unit al Marii Britanii (GC), nr. 39665/98 și 40086/98, pct. 120, CEDO 2003-X), Curtea consideră că, în ciuda naturii pecuniare a sancțiunii aplicate efectiv reclamantului, a cuantumului redus al acesteia și a naturii civile a legii care sancționează contravenția respectivă, procedura în cauză poate fi asimilată unei proceduri penale.

Având în vedere numărul mare de infracțiuni ușoare, îndeosebi în domeniul circulației rutiere, un stat contractant poate avea motive serioase să-și scutească jurisdicțiile de grija de a le urmări și reprima. Încredințarea acestei sarcini autorităților administrative nu contravine prevederilor Convenției atât timp cât cel în cauză poate să sesizeze un tribunal oferind garanțiile art. 6 CEDO, în legătură cu orice decizie luată astfel împotriva sa (Öztürk vs Germania, hotărârea din 21 februarie 1984).

CtEDO în jurisprudența sa, analizând caracterul „penal” al contravenției, a statuat că o eventuala distincție între contravenții și infracțiuni în legislația internă a statelor semnatare ale Convenției, nu poate avea ca efect scoaterea unei categorii de fapte din sfera de aplicare a art. 6 din CEDO care garantează dreptul unui individ la un proces echitabil.

În cauza Kadubec vs Slovacia, hotărârea din 02 septembrie 1998, Curtea reține că și dacă o contravenție nu este reglementată în domeniul dreptului intern al unui stat semnatar, ca fiind de natura „penala”, totuși, reglementările dreptului intern ale statului în cauză, au o valoare relativă, iar nu absolută.

În cauza Salabiaku vs Franței, hotărârea din 16 iulie 1987, Telfner vs Austria hotărârea din 20 martie 2001 și Anghel vs România, hotărârea din 04 octombrie 2007, Curtea Europeană se pronunță și cu privire la aplicarea unor prezumții relative (cum este cea conferita procesului-verbal de constatare și sancționare a contravenției), în sensul ca nu contravin exigențelor Convenției, cu condiția ca aceste prezumții să nu impună o sarcină excesivă în privința apărării celui acuzat.

În contextul dat, Colegiul consideră întemeiată ipoteza instanței de fond precum că și în cazul Legii nr. 1545-XIII din 25 februarie 1998, care este un remediu intern instituit pentru repararea eventualelor prejudicii cauzate prin lezarea dreptului garantat de art. 6 § 2 CEDO, este necesar de a se conduce de aprecierea dată de CtEDO prin echivalarea faptelor contravenționale cu faptele penale și de a aplica Legea nr. 1545-XIII din 25 februarie 1998, fără anumite diferențieri.

În acest sens, Colegiul apreciază ca fiind pertinente și prevederile art. 5 alin.(1), (2) Cod de procedură civilă, conform cărora orice persoană interesată este în drept să se adreseze în instanță judecătorească, în modul stabilit de lege, pentru a-și apăra drepturile încălcate sau contestate, libertățile și interesele legitime. Nici unei persoane nu i se va refuza apărarea judiciară din motiv de inexistență a legislației, de imperfecțiune, coliziune sau obscuritate a legislației în vigoare.

În atare circumstanțe este confirmat raționamentul instanței de fond precum că caracterul contravențional al răspunderii angajate reclamantului Gheorghe Străisteanu nu poate servi ca temei de respingere a pretențiilor privind încasarea prejudiciului moral cauzat prin acțiunile ilicite ale agentului statului, inclusiv prin lezarea dreptului la prezumția de nevinovăție.

Supoziția instanței de apel precum că prejudiciul moral solicitat de reclamant nu se încadrează în prevederile art. 3 al Legii nr. 1545-XIII din 25 februarie 1998 este eronată, deoarece instanța de apel contrar circumstanțelor cauzei a aplicat o lege ce nu trebuia a fi aplicată și anume art. 1404 Cod civil.

Conform art. 1404 alin. (1), (3) Cod civil, prejudiciul cauzat printr-un act administrativ ilegal sau nesoluționarea în termen legal a unei cereri de către o autoritate publică sau de către o persoană cu funcție de răspundere din cadrul ei se

repară integral de autoritatea publică. Persoana cu funcție de răspundere va răspunde solidar în cazul intenției sau culpei grave. Obligația de reparare a prejudiciului nu se naște în măsura în care cel prejudiciat a omis, cu intenție ori din culpă gravă, să înlăture prejudiciul prin mijloace legale.

În contextul dat, Colegiul reține că instanța de apel invocând prevederile art. 1404 alin.(1), (3) Cod civil, nu a luat în considerare că reclamantul pretinde recuperarea prejudiciului ca rezultat tragerii ilegale la răspundere contravențională și sancționării sale.

În această ordine de idei, Colegiul apreciază ca fiind relevante argumentele recurentului invocate în acest sens, în condițiile când se pretinde recuperarea prejudiciului cauzat în rezultatul acțiunilor ilicite ale organului împuternicit cu examinarea cauzelor contravenționale și nu a prejudiciului cauzat printr-un act administrativ sau nesoluționarea unei cereri de către o autoritate publică.

Ipoteza instanței de apel precum că pentru antrenarea răspunderii autorității competente în soluționarea cauzei contravenționale în sensul Legii nr. 1545-XIII din 25 februarie 1998 este necesară constatarea acțiunilor acesteia ca fiind nelegitime este irațională, deoarece prin hotărârea din 15 decembrie 2015 a Judecătorei Rîșcani, mun.Chișinău prin care s-a admis contestația depusă de Gheorghe Străisteanu, în esență, s-a constatat ignorarea prevederilor legale de către agentul constator la întocmirea procesului verbal cu privire la contravenție și emiterea deciziei de sancționare a lui Gheorghe Străisteanu, care în sensul legii nu pot fi calificate decât ca inacțiuni ale agentului constator.

Astfel, art. 2 al Legii nr. 1545-XIII din 25 februarie 1998, reiterat *supra*, statuează că acțiuni ilicite constituie acțiuni sau inacțiuni ale organului împuternicit să examineze cazurile cu privire la contravenții, ale organului de urmărire penală sau ale instanței de judecată, care exclud vinovăția acestora, al căror caracter ilegal se manifestă prin încălcarea principiului general, potrivit căruia nici o persoană nevinovată nu poate fi trasă la răspundere și nu poate fi judecată, (erori) ori fapte ale persoanelor cu funcție de răspundere din organul de urmărire penală sau din instanța de judecată, manifestate prin încălcarea intenționată a normelor procedurale și materiale în timpul procedurii penale sau contravenționale (infracțiuni).

În atare circumstanțe, Colegiul reiterează că instanța de apel eronat a interpretat aceste aspecte, or, însăși anularea actelor privind tragerea la răspundere contravențională și sancționarea persoanei este o consecință a constatării, în esență, a acțiunilor incorecte ale agentului constator, fiind o condiție respectată în sensul antrenării răspunderii autorității competente.

Astfel, instanța de apel concluzionând că, la caz nu poate surveni răspunderea autorității competente, deoarece nu ar fi fost examinată legitimitatea acțiunilor acesteia, a eludat faptul că actele autorității competente (prin intermediul agentului constator) privind tragerea la răspundere contravențională și sancționarea persoanei au fost anulate, în condițiile când reclamantul pretinde constatarea încălcării drepturilor sale și încasarea prejudiciului moral cauzat în rezultatul acestora.

Mai mult ca atât, art. 3 al Protocolului nr. 7 la CEDO statuează că atunci când o condamnare penală definitivă este ulterior anulată sau când este acordată grațierea, pentru că un fapt nou sau recent descoperit dovedește că s-a produs o eroare

judiciară, persoana care a suferit o pedeapsă din cauza acestei condamnări este despăgubită conform legii ori practicii în vigoare în Statul respectiv, cu excepția cazului în care se dovedește că nedescoperirea în timp util a faptului necunoscut îi este imputabilă în tot sau în parte.

Conform art. 4 al Constituției Republicii Moldova, dispozițiile constituționale privind drepturile și libertățile omului se interpretează și se aplică în concordanță cu Declarația Universală a Drepturilor Omului, cu pactele și cu celelalte tratate la care Republica Moldova este parte. Dacă există neconcordanțe între pactele și tratatele privitoare la drepturile fundamentale ale omului la care Republica Moldova este parte și legile ei interne, prioritate au reglementările internaționale.

În consecință, Colegiul apreciază ca fiind întemeiat raționamentul instanței de fond precum că intentarea procesului contravențional în privința lui Gheorghe Străisteanu și sancționarea acestuia de către agentul constatator al Inspectoratului Național de Patrulare, sunt acțiuni care în interpretarea CtEDO în materie penală, cad sub incidența art. 3 alin. (1) lit.a) al Legii nr. 1545-XIII din 25 februarie 1998, conform căruia este reparabil prejudiciul material și moral cauzat persoanei fizice sau juridice în urma reținerii ilegale, aplicării ilegale a măsurilor preventive sub formă de arest, de declarație de a nu părăsi localitatea sau țara, tragerii ilegale la răspundere penală și respectiv îi oferă reclamantului dreptul de a pretinde compensarea prejudiciului cauzat în rezultatul acestora.

Conform art. 13 alin. (1) al Legii nr. 1545-XIII din 25 februarie 1998, repararea prejudiciului specificat la art.7 lit.a), c)-g) și în capitolul III se efectuează din contul bugetului de stat, iar în cazul când prejudiciul a fost cauzat de organul de urmărire penală întreținut din bugetul local - din contul acestui buget. Prejudiciul material și moral cauzat prin aplicarea ilicită a amenziilor contravenționale de către alte organe decât instanța de judecată se repară de către aceste organe.

Colegiul relevă că nu poate fi acceptat argumentul instanței de apel precum că reclamantul Gheorghe Străisteanu nu ar fi pretins încasarea despăgubirii materiale în cadrul procesului contravențional, deoarece reclamantul pretinde doar prejudiciul moral ca rezultat constatării încălcării drepturilor sale și în consecință aplicării în privința sa ale unei sancțiuni contravenționale și nicidecum anumite despăgubiri materiale sau unele cheltuieli aferente procesului contravențional.

Tot aici, este de menționat că faptul nesolicitării reclamantului în cadrul procesului contravențional a anumitor despăgubiri sau cheltuieli, nu exclude dreptul acestuia de a se adresa ulterior cu astfel de solicitări și respectiv aserțiunea instanței de apel invocată în acest sens nu poate servi ca temei de respingere a acțiunii înaintate.

Un aspect important, în speță, este de reținut că reclamantul a pretins constatarea încălcării dreptului de a nu fi tras la răspundere contravențională, precum și dreptul la prezumția nevinovăției. Or, această circumstanță reprezintă o încălcare esențială a drepturilor și libertăților constituționale ale reclamantului, în condițiile când și art. 21 din Constituția Republicii Moldova garantează persoanelor prezumția nevinovăției.

În atare circumstanțe, Colegiul conchide că alegațiile instanței de apel invocate în acest sens nu pot constitui temei de respingere a pretenției reclamantului privind recuperarea prejudiciului moral solicitat.

Totodată, Colegiul relevă că în cadrul judecării cauzei, instanța de judecată a creat participanților la proces, condiții obiective și echitabile, pentru exercitarea drepturilor și obligațiilor procedurale, fapt ce se încadrează în asigurarea părților dreptului la un proces echitabil, garantat și asigurat de art.6 § 1 al Convenției Europene pentru apărarea a Drepturilor Omului.

În circumstanțele de fapt și de drept menționate și având în vedere faptul că instanța de apel a aplicat eronat normele de drept material în raport cu circumstanțele cauzei, iar hotărârea primei instanțe este conformă prevederilor legale și întemeiată, adoptată cu respectarea normelor de drept material și procedural, cu elucidarea pe depline a circumstanțelor cauzei, cu verificarea și aprecierea probelor administrate în conformitate cu art. 130 Codul de procedură civilă și nu este necesară verificarea suplimentară a anumitor dovezi, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră recursul întemeiat și care urmează a fi admis, cu casarea deciziei contestate și menținerea în vigoare a hotărârii primei instanțe.

În baza celor expuse, în conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. f), art.445 alin.(3) Cod de procedură civilă, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

d e c i d e:

Se admite recursul declarat de Gheorghe Străisteanu.

Se casează decizia din 23 februarie 2017 a Curții de Apel Chișinău, adoptată în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Gheorghe Străisteanu împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova, Inspectoratului Național de Patrulare cu privire la constatarea încălcării dreptului de a nu fi tras la răspundere contravențională (penală) ilegală, prezumția nevinovăției, constatarea încălcării dreptului la un proces echitabil prevăzut de art. 6 § 1 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului prin întocmirea procesului-verbal cu privire la contravenție și aplicarea unei sancțiuni în lipsa sa, în lipsa unui avocat, prin lipsirea de drepturile de a se apăra, încasarea prejudiciului moral cauzat prin aplicarea în privința sa a unei sancțiuni contravenționale.

Se menține hotărârea din 25 august 2016 a Judecătoriei Buiucani, mun. Chișinău.

Decizia este irevocabilă.

Președintele ședinței, judecătorul

Maria Ghervas

Judecători

Ion Druță

Mariana Pitic

Luiza Gafton

Oleg Sternioală